

„Kniha, kterou nebudete chtít
pustit z ruky.“

DIANA GABALDON

HŘEJIVÉ

ROMÁN

RUCE

DUCHŮ

KATHERINE
ARDEN

PŘELOŽILA SYLVA FIGOVÁ

HŘEJIVÉ
RUCE
DUCHŮ

Copyright © 2024 by Katherine Arden

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Sylva Ficová, 2025

Cover © Amy Musgrave, 2025

Map © 2024 by David Lindroth Inc.

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2025

ISBN 978-80-277-5680-3 (pdf)

HŘEJIVÉ RUCE DUCHŮ

KATHERINE
ARDEN

přeložila Sylva Ficová

F&B&S

OBSAH

1. ŠELMA Z MOŘE	11
2. OD PŘÍRODY NEŠIKA	20
3. DEN HNĚVU	27
4. BEZEDNÁ JÁMA	32
5. HLAS SEDMÉHO ANDĚLA	36
6. MÉ KRÁLOVSTVÍ SE ZATMĚLO	40
7. DVA ROHY JAKO BERÁNEK, VŠAK MLUVÍ JAKO DRAK	47
8. KLÍČ K BEZEDNÉ JÁMĚ	54
9. MRTVÍ, MOCNÍ I PROSTÍ	57
10. ZMÍTÁNA VICHREM	63
11. KDYŽ TĚ DRŽETI DÉLE NEMOŽNO	69
12. TOTO JE PRVNÍ VZKŘÍŠENÍ	72
13. DALEKO V PUSTINU	76
14. A PRAMENY VOD ZMĚNILY SE V KREV	84
15. RÁJ BLÁZNŮ	88
16. JEZDEC NA ČERVENÉM KONI	102
17. LÚNO PŘÍRODY A SNAD I JEJÍ HROB	107
18. A MNOŽSTVÍ LIDÍ UMŘELO Z TĚCH VOD	114

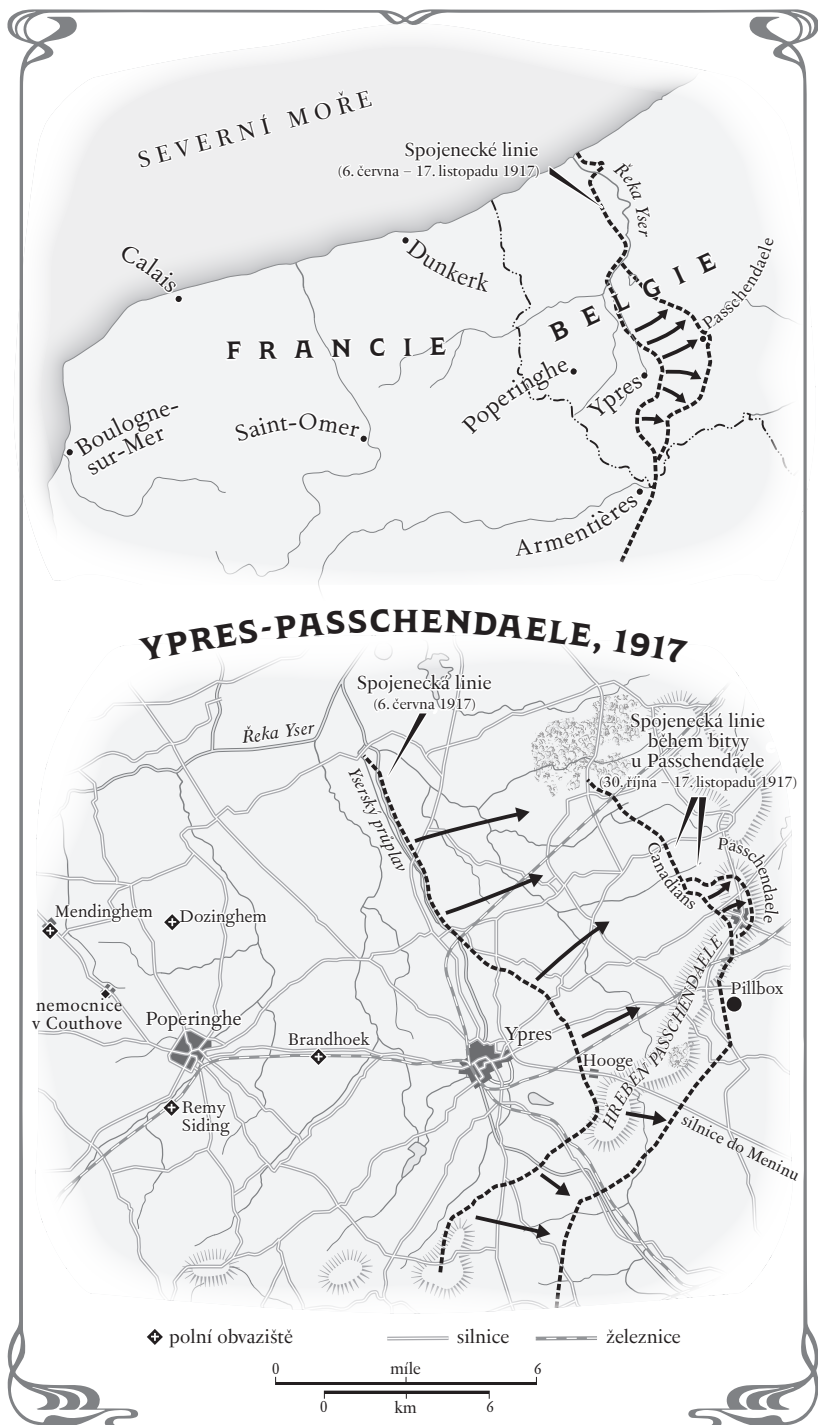
19. A NEBESKÉ HVĚZDY ZAČALY PADAT NA ZEM	118
20. KÁMKOLI SE VRHNU, VŠUDE PEKLO JEST	129
21. VÍNO BOŽÍHO HNĚVU	138
22. NEBE ZMIZELO	145
23. A V JEHO KRÁLOVSTVÍ NASTALA TMA	154
24. A NYNÍ PŘIŠLO SPASENÍ	162
25. V TY DNY BUDOU LIDÉ HLEDAT SMRT	177
26. ALE TA RÁNA SE ZHOJILA	185
27. JEHO MYSL JEST MU PŘÍBYTKEM	193
28. A HLE, KŮŇ ČERNÝ	200
29. VÁHAVÝ A TICHÝ TOK	210
30. A TĚ ŽENĚ BYLA DÁNA DVĚ KŘÍDLA	216
31. ZTRACENÝ ARCHANDĚL	227
32. A VIDĚL JSEM SVATÉ MĚSTO	234
33. NESNI O SVĚTECH JINÝCH	245
34. A NYNÍ PŘIŠLO SPASENÍ	251
35. CO NOC MÁ SPOLEČNÉHO SE SPÁNKEM?	255
36. PANDEMONIUM	268
37. A VIDĚL JSEM NOVÉ NEBE A NOVOU ZEMI	282
38. PLOD STROMU ZAKÁZANÉHO	288
39. U TĚ DIVÉ PROPASTI	294
40. JAK BEZ TEBE MOHU ŽÍT?	304
41. NEPŘEMOŽITELNÁ VŮLE A LAČNOST POMSTY	310
42. Z MUK TĚCH NAŠICH BUDE ŽIVEL NÁŠ	316
43. EDENEM PUSTÝM KRÁČEJÍ	323
44. OSTATNÍ MRTVÍ NEOŽILI	336
POZNÁMKA AUTORKY	345
PODĚKOVÁNÍ	349
POZNÁMKA PŘEKLADATELKY	352

*Evanovi,
protože tohle byla kniha plná bojů
a ty jsi ve všech stál při mně*

Et diabolus incarnatus est
Et homo factus est

*A ďábel se vtělil
a stal se z něj člověk*

– Arthur Machen

1.

ŠELMA Z MOŘE

HALIFAX, NOVÉ SKOTSKO, KANADSKÉ NÁMOŘNÍ PROVINCE
LEDEN 1918

Freddieho šaty neposlali do domu U Trnkového keře, ale na Veith Street a telegram, který měl přijít ještě předtím, nepřišel vůbec. Lauru to nepřekvapilo. Nefungovalo nic, a to už od prosince.

Přesněji řečeno od 6. prosince. Od rána. Když do přístavu v Halifaxu vplula loď *Mont Blanc*, na palubě měla olej a podpalubí plné výbušnin. Při manévrování údajně narazila do jiné, nákladní lodě a olej se vznítil. Plameny poté zasáhly i zásoby nitroglycerinu a přístavní dělníci se je marně snažili uhasit.

Aspoň se to říkalo.

„Prostě to tak bylo,“ ujišťovala Laura pacienty, když se jí ptali, jak to může vědět. Jako by se po třech letech v roli polní zdravotní sestry nemohla o třaskavinách naučit všechno už z toho, jak se lidem podepisovaly na kůži. „Vy jste neviděli tu ohnivou kouli?“

Viděli ji přece všichni. Na jednom člunu, jehož posádka se snažila oheň uhasit, byl i Lauřin táta.

Město Halifax pak vypadalo, jako by na ně Bůh dupnul obrovskou hořící botou, a osada Mi'lmaq byla srovnána se zemí. Ve Fairview vykopali čerstvé hroby hned vedle pět let starých náhrobků obětí z *Titaniku*.

A pošta, to byla katastrofa sama o sobě. Proto o Freddiem nic nevěděla.

Byl to její bratr, voják – a jeho neodeslané dopisy se samozřejmě ztratily v nějakém pytli. Nebyl čas o tom přemýšlet. Měla moc práce. První provizorní nemocnici zřídili den po výbuchu v budově YMCA. Chumelilo a Halifax byl pořád v plamenech. Laura chodila kolem dosud nevyzvednutých mrtvol. Pokud na ně dosáhla, zavírala jim oči, jednou se však dotkla i malé bosé nohy. Tři roky aktivní služby, a už byla s mrtvými jedna ruka.

Dobře znala i pohled na přeplněné polní obvaziště, kde třídili raněné, i když to bylo poprvé, co se nesetkávala s vojáky, ale s rodiči, kteří své popálené děti svírali v náručí. Svlékla si kabát, umyla si ruce a uklidnila nejbližší matku s divokým pohledem. Promluvila si s přetíženým civilním lékařem a začala do chaosu vnášet pořádek.

To bylo před měsícem. Nebo snad před šesti týdny? Čas se táhl stejně pomalu, jako když jí během bitvy přinášeli jednoho raněného za druhým. Neměřila ho na minuty ani na hodiny, ale na tep a dech toho, kdo se jí dostal do rukou. Spala vestoje a říkala si, že je příliš zaneprázdněná, než aby přemýšlela, proč Freddie nepíše.

„To je herdekbaba,“ zamumlal napůl otráveně a napůl obdivně jeden lékař. Barringtonská nemocnice byla ochotných rukou plná. Američané naštěstí naložili v Bostonu vlak plný plynu, dezinfekce a chirurgů a poslali ho na sever. To už byl leden a venku závěje až po uši. Z tělocvičny se stalo účelně uspořádané, nemilosrdně organizované nemocniční oddělení s kompetentním personálem. Laura obcházela pacienty a skláněla se nad postelemi.

„Harpyje,“ souhlasil s lékařem kolega. „Ale v obvazech se vyzná mnohem lépe než vy. Sloužila jako polní sestra, víte? Někde ve Francii ji trefil granát.“

Ve skutečnosti to bylo v Belgii.

„Granát? A vážně tam sloužila jako sestra? A jak? Oblékla se jako chlap a plížila se k linii?“

První lékař mu nesedl na lep. „Ne, oni prý ostřelovali předsunuté špitály.“

Lékař se polekaně odmlčel a pak tiše dodal: „Barbaři.“

Laura dál měřila teplotu. Lékaři ztichli. Možná je napadlo, jaké to asi je, praktikovat medicínu pod palbou.

„Myslíte, že takové se vrátí všechny dívky, co odešly do války?“ zeptal se nakonec ten druhý. „Narušené a nenapravitelné?“

První lékař se zasmál a otrásl hrůzou. „To snad ne, křistepane.“

„Pane doktore,“ řekla Laura s úsměvem. Vnímala skrytě pobavené pohledy pacientů. Byla koneckonců jedna z nich, narodila se v přístavu stejně jako oni.

Oba lékaři zbledli, něco zakoktali a Laura se od nich zase odvrátila. Vskutku herdekbaba. Ostrý vítr odnášel ze zátky bílou pěnu.

Další na řadě byl malý chlapec s puchýři. Když mu Laura strhávala obvazy, usedavě plakal.

„Pšt,“ zašeptala. „Zabolí to jenom na chvílku, a jestli budeš brečet, jak bych ti pak mohla vyprávět o fialovém koni?“

Chlapec se na ni přes slzy zamračil. „Koně nejsou fialoví.“

„Jeden takový byl.“ Laura odstříhla znečištěnou gázu. „Viděla jsem ho na vlastní oči. Ve Francii. Nejdřív samozřejmě nebyl fialový, ale bílý. Krásný bílý kůň, který patřil jednomu panu doktorovi. Jenže ten se bál, že bílého koně někdo v noci uvidí a zastřelí. Otoč se tam. Chtěl koně, který v noci nebude moc vidět. A tak šel k čarodějnici...“

Škub. „Ve Francii nejsou čarodějnice!“

„Jasně že jsou. Lež klidně. Ty si nepamatuješ pohádky?“
Freddie pohádky miloval.

„No, ve Francii nezůstaly,“ sdělilo jí dítě rozechvělým hlasem. „Kvůli válce.“

„Třeba mají čarodějnice válku rády. Když všichni jen válčí, můžou si dělat, co chtějí. Mám ti tedy vyprávět o tom fialovém koni, nebo ne? Otoč se.“

„Ano,“ odpověděl chlapeček s vykulenýma očima.

„Tak dobře. Čarodějnice tomu panu doktorovi prozradila, jakým kouzlem jeho kůň získá tmavší barvu. Jenže když to pak zkusil, *puf...* a kůň byl najednou fialový jako hyacint.“

Konečně se jí povedlo chlapce rozptýlit.

„Byl kouzelný?“ zeptal se. „Když zfialověl?“

Laura mu sundávala obvazy. Dětské slzy uschly. „No jasně. Za hodinu by docválal z Paříže až do Pekingu. Ten pan doktor na něm odjel rovnou do Berlína a císaře zatahal za nos.“

Chlapec se usmál. „Já bych kouzelného koně chtěl. Odcválal bych pryč a našel Elsie.“

Elsie byla jeho sestra. Šli spolu zrovna do školy, když loď vybuchla.

Laura neodpověděla. Uhladila si rozcuchané světle hnědé vlasy a vstala. Její bratr se ve skutečnosti jmenoval Wilfred, ale to už si málokdo pamatoval. Odmalička mu říkali Freddie. Sloužil v zámoří.

Pořád neodepsal.

„Tak fialový kůň?“ zeptal se ošetřující lékař, který šel kolem. Na rozdíl od civilních kolegů byl v roce 1916 za frontou na Sommě. S Laurou si rozuměli. Zastavil se a počkal na ni.

„Ano,“ usmála se. „Bylo to na začátku války. Mohl za to nějaký blázen z Kanadského ošetřovatelského sboru; zrovna přijel z Anglie. Přidělili mu krásného bílého koně a on měl strach z odstřelovačů. Zkusil anilinové barvivo, jenže to zvrže, chudák, zfialovělo.“

Doktor se zasmál.

Laura jen zavrtěla hlavou. S chlapcem byla hotová, ale v duchu už si procházela nekonečný seznam dalších úkolů. Chtěla odejít s lékařem, jenže než mohla udělat první krok, zradilo ji tři měsíce staré zranění. Podlomilo se jí koleno a on ji v poslední chvíli zachytil za loket. Právě kvůli zraněné noze ji propustili z ošetrovatelského sboru a skončila v Halifaxu. Kvůli malé střepině, zaryté hluboko do svalů, kterou sice vytáhli, ale Laura přitom málem přišla o nohu. „Sakra...”

„Jste v pořádku, Ivenová?“ zeptal se doktor.

„Je to jenom křeč,“ řekla.

Podíval se na ni. „Vždyť jste úplně bílá! Jak dlouho už sloužíte?”

„Takže lichotky, pane doktore? Pěstuju si módní pobledlost.“ Nemohla si vzpomenout, kdy jí vlastně začala tahle směna.

Lékař se na ni podíval a zavrtěl hlavou. „Běžte domů, než se nám tady zhroutíte. Dvanáct hodin tu zvládneme.“

„Ještě se nehrouťm,“ odvětila. „Teď musím převázat...”

Dokázala odradit většinu personálu, ale tohoto muže ne. „Udělám to sám. Nejste v Halifaxu jediná, kdo umí ošetřit popáleniny, sestro.“

Probodl ji neústupným pohledem, takže se podvolila, zasalutovala mu a šla si svléknout zástěru.

„A najezte se!“ zavolal za ní lékař.

Když vyšla ven, nad mořem se kupily jasné fialové mraky. Nejraději by šla rovnou domů a vypila něco horkého, jenže na to bylo ještě brzy. Teď nastal čas zajít na Veith Street. Od té exploze tam nebyla, a když to bude donekonečna odkládat, nijak si to neusnadní.

Prudký vítr jí zvedal sukni, vysušil její rozpraskané rty a štípal ji v nose. Stáhla si čepici na uši a pomalu se vydala

na cestu. Vpravo od ní se pod nudně šedou oblohou vzdouval Atlantik. Město po její levici se mírně svažovalo vzhůru, zčernalé a zničené ohněm.

Laura Ivenová měla ostré rysy a jantarové oči, vystupující čelist, jemné rty a ironický, posmutnělý pohled. Pod obnošeným vlněným kabátem nosila bleděmodrou uniformu Červeného kříže. Pletená, vyzývavě červená čepice skrývala zlatohnědé vlasy ostříhané nakrátko. Její kdysi svižnou, vláčnou chůzi teď narušovalo kulhání.

Vítr hvízdal ve zbořených věžích a na boty jí foukal závěje zčernalého sněhu. Lodě v promrzlém přístavu jistila kotevní lana; u shořelých mol kotvit nemohly. Od vodní hladiny se plížil chlad a strkal vlhké prsty pod Lauřinu čepici i za límec.

Motor příjíždějícího nákladáku střelil do výfuku. Na chvíli si znovu připadala jako ve Flandrech a instinktivně skočila za ohořelou zeď. Zdravou nohou uklouzla na sněhu a ta špatná ji neudržela. Před pádem na obličej Lauru zachránila jen ta cihlová stěna. Jakmile získala rovnováhu, tiše ze sebe vychrlila štavnaté nadávky v hantýrce vojáků pěti zemí.

Rachotící nákladák projel kolem a zanechal po sobě ostrý pach benzínu.

Město Halifax nemohl dostat žádný výbuch. Leželo na křižovatce světa. Laura nikdy předtím nezažila, že by je někdo umlčel. Nikdy, poprvé až toho dne. Její máma, která věřila na proroctví, by nejspíš pro to kvílivé ticho po záblesku a pro ten vlnící se plochý mrak našla nějaký citát. Možná by šepetem zazpívala „Dies irae“ – *Den hněvu* –, i když ona ani Lauřin otec nebyli ani tak katolíci, jako spíš podivíni.

Jenže s rodiči už mluvit nemohla. Táta byl na moři, když *Mont Blanc* vybuchla. Máma se na to dívala doma z okna. Tlaková vlna rozbila sklo a střepy vletěly dovnitř.

Laura pokračovala v chůzi. Změna větru k ní donesla hlas ze zátoky. Jako by jí syčel do ucha: „*Tak pojď, ty podělaná šmejdko.*“ Podívala se na splavnou část přístavu a zahlédla

remorkér, který odrážel nákladní loď; námořníci na sebe pokřikovali. Šla dál. Představovala si, jak usedá k večeři. Možná ke kuřeti s bramborami na másle. Snažila se vybavit si jídlo co nejjasněji, jenže se jí ztrácelo před očima. Válka ji připravila o schopnost soustředění.

* * *

Jejich stará čtvrť se jmenovala Richmond a překypovala pílí, laskavostí a dobrou vůlí. Na strádání Halifaxu reagoval celý kraj a také Richmondští poslali tesaře a dobře vyschlé dřevo, nový nábytek i konzervy. Pohřební zřízení.

Laura mýjela sousedy, kteří renovovali své domy. Zdravili ji, vyptávali se na zraněné příbuzné, žádali o vyřízení vzka-zů. Soucitně odpovídala. Jednou se zastavila, aby se podívala na vřed na temeni plešatějící hlavy. Slíbila, že ho propíchne, až bude mít chvilku. S civilisty měla překvapivě mnoho zkušeností. Spousta Belgičanů v blízkosti fronty neměla jinou možnost než chodit si pro zdravotní péči k sestrám z polní nemocnice. Podle Laury snad nikdy nebyla válka, ve které by armáda pomáhala při porodech tolika dětí.

Pokračovala v chůzi a vyhýbala se závějším a rozbitému sklu. Myslela na belgické děti. Mezi těmi, které přivedla na svět, byly dvě holčičky jménem Laura. Příjemné vzpomínky. Myslela na ně tak usilovně, že dům ani nepoznala a šla by dál, nohy se však zastavily dřív, než si to uvědomila.

V duchu viděla chatrný domek. Bílé dřevěné obložení zdrsněné solí, šikmou střechu. Nahoře okno s výhledem přes lodě-nici až k úžině Narrows. Cestičku od domovních dveří lemova-nou mušlemi, máminu zeleninovou zahrádku, která pomalu zarůstala jetelem a zápolila s písčitou půdou.

Jenže pak zamrkala a domek byl pryč.

V místě, kde mívali kuchyň, stál napůl roztavený sporák. Vedle bývala světnice, z popela ještě trčel pohrabáč. Laura ho

vytáhla a trochu jím dloubla sem a tam. Nevěděla, co má hledat. Máminu brož? Stříbrné lžičky? Popel přikryl sníh, čerstvý i ten starý. Vybavila se jí vzpomínka, před kterou se posledních šest týdnů snažila utéct: najednou ucítila štiplavý kouř a viděla padající jiskry, potácela se, na sukni i na rukou měla krev, která kapala na podlahu ložnice rodičů, a přísně vyrovnaným hlasem volala: „Zůstaň se mnou, no tak!“ Střepy byly všude, mezi jejími prsty, pod koleny, v máminých očích...

Rychle ten obraz zahнала.

„Slečno Ivenová?“ zavolal někdo z ulice.

V popelavém sněhu málem ztratila půdu pod nohama. Nejdřív ji napadlo, že sem od přístavu klopýtá zmodralý táta. Ale přece nevěří na duchy, napomenula se.

„Slečno Ivenová? Lauro? Jste tam?“ Otočila se. Na ohněm zjizvené ulici stál známý muž. „Lauro, říkali mi, že půjdete kolem.“

„Jak vidíte, pane Wendelle,“ slyšela svůj slabý, ale neochvějný hlas. „Jak se máte? Zase doručujete na Veith Street?“

Wendellovi se viditelně ulevilo. „Tak trochu, ale hlavně jsem vyhlížel vás. Mám tu zásilku pro vaše...“ Zaváhal. „Pro vás.“

„To je moc milé, že jste si dal tu práci. Jak se má Billy?“ Přešla zasněžený pozemek a přitom si otřela ze sukně zmrzlý popel a sníh. Billy byl pošťákův syn. Laura se o něj nedávno v nemocnici starala tři noci po sobě, protože měl horečku. Teď už zase chodil do školy.

„Dobře. Už je tlustý na tři prsty. Děti v Kansasu na něj vybrały peníze a poslaly mu krabice sladkostí.“

Prsty od popela si Laura umazala modrou uniformu. Trochu podrážděně ji napadlo, že ji musí vyprat. „Co pro mě máte, pane Wendelle?“

Na ulici parkoval nákladní automobil s dřevěnou bednou na korbě. Wendell mávl rukou tím směrem. „Tohle. Schoval jsem vám to. Jako laskavost.“ Zaváhal. „Přišlo to z Flander.“

Laure naskočila husí kůže. Možná z toho ostrého větru od vody. „Strašně moc děkuju. Ta bedna je trochu neskladná, že? Nemohl byste mě s ní svézt? Bydlím u Parkeyových, víte? Ve Fairview.“

Sestry Parkeyovy zaměstnaly Lauru jako ošetřovatelku jen několik dní před výbuchem. Když loď explodovala, byla u nich doma, v bezpečí daleko od přístavu. Pozdě večer se tam vrátila se skleněnými střepy v dlaních a zasychající krví na šatech. Neměla kam jít a ony ji přijaly a zůstaly kvůli ní vzhůru. Pobíhaly sem a tam, obvázaly ji a vypraly její šaty. Nabídly jí pokoj.

„Jasně že vás odvezu, slečno Ivenová,“ odpověděl Wendell. „Když dovolíte, vypadá to, že potřebujete taky něco zakousnout a prospat se. Chovají se k vám ty staré dámy pěkně?“

„To si pište. Pečou mi koláče a já je bavím rýmovačkami a sprostými slovy, co jsem pochytila v Evropě.“

Wendell se zakřenil. „Slyšel jsem, že Francouzi nadávají v jednom kuse.“

„To každý, když mu ošetřují rány. Docela to bolí, víte?“

Wendell jí při nastupování do nákladáku nabídl ruku. Laura se jí chytila a na hromadu popela se ani neohlédla. V noci možná přijdou zloději a prohlédají ruiny. Tak ať.

Když se auto rozjelo, dívala se přímo před sebe, ale pořád měla husí kůži, jako by se na ni ze zmizelého horního okna dívala máma a obviňovala ji.

2.

OD PŘÍRODY NEŠIKA

Dům U Trnkového keře stál nesmlouvavě na svém pozemku, s oprýskanou barvou a prověšenou střechou. V létě jeho omšelost působila světácky a romanticky, jenže teď zely květinové záhony prázdnotou a holá bříza u dveří se chvěla ve větru z přístavu.

„Ke vchodu pro služebnictvo, prosím,“ řekla Laura. Když zastavili a vystoupili, odemkla si vlastním klíčem a vešla do kuchyně.

Wendell ji následoval, položil bednu ke krbu a potom zaváhal. „Slečno Ivenová,“ oslovil ji. Nebyl o moc starší než Laura, před lety spolu chodili do stejné školy. „Lauro.“

„Co ten ztrápený výraz, pane?“ odpověděla. „Zítřka nebo pozítří se zastavím, abych se podívala na Billyho. Ať hlavně nejlí moc bonbónů, myslete na jeho zuby. A děkuju. Za svezení i za tu bednu.“

„Já...“ Zachytil její pohled, polkl a odešel.

Dveře se zavřely a Laura najednou vnímala každičkový zvuk: sténání a praskání promrzlého domu i šepot pomalu hořícího ohně. Na bedně bylo skutečně poštovní razítko z Flander. Adresováno panu Charlesi Ivenovi a jeho ženě.

Freddiemu bylo jednadvacet. Psal ubohé básně a kreslil docela pěkné obrázky. Hrál fotbal. Každý ušetřený šesták utratil za zmrzlinu. Neslyšela o něm od chvíle, co odjela z Flander nemocničním vlakem. Žádné dopisy jí nepřišly ani do Étaples, ani na loď, ani za oceán, jenže zpočátku byla příliš nemocná, než aby se tomu nějak zvlášť divila. A když konečně vstala z nemocničního lůžka v Halifaxu, vybuchla ta loď.

Pokud vojáci zemřeli ve špitálu, jejich věci se posílaly domů. Laura však nedostala úmrtní oznámení. V bedně mohlo být cokoli. Freddie někde odpočívá, pije, hraje karty nebo ve švech košil honí vši.

Stála bez hnutí a zírala na bednu.

Potom kdesi v domě vykřikla žena. Lauře se ulevilo, že ji někdo vyrušil, rozhlédla se kolem a spěchala do chodby, kde její kroky tlumil těžký vlněný koberec. Ocitla se ve tmě prozářené jantarovým paprskem světla. Zpod dveří salonu se linul nějaký šum, kterým náhle pronikl zvukný ženský hlas. „Jamesi Shawe, pokud jsi na oné straně, pokud tam opravdu jsi, mluv s námi!“

Laura se zarazila. Další seance. Sestry Parkeyovy se pořádáním seancí bavily odjakživa, ale během války obliba takových večírků rostla. Nyní už válka trvala čtvrtý rok. Lidé rádi poukazovali na to, že když se lidstvo naučilo létat, vidět v živém těle kulky a plout pod vodou, logicky dokáže také mluvit s mrtvými. Z peněz vybíraných za seance Parkeyovy vyplácely Lauře mzdu. Platily jí, i když většinu času po výbuchu strávila v provizorní nemocnici. Byla jim za to vděčná.

Chodba ztichla. Laura si pomyslela, že pan Shaw nejspíš nebyl přítomen. Znovu se ozval ten velitelský hlas. Zněl jako Agátin, což byla starší slečna Parkeyová. „Duchové! Pokud někdo z vás zná pana Shawa a zná osud pana Shawa, pana Jamese Shawa, nechtě promluví.“

Ticho.

Laura ustoupila o krok zpátky. Sestry Parkeyovy své seance zvládaly i bez ní.

„Moment,“ řekl nový, pronikavý a udýchaný hlas. „Slyším ho, slyším kroky... Jimmy?“ Ozvalo se vrzání a rána, do chodby vpadla malá, štíhlá postava a vrazila přímo do Laury.

Mít obě nohy zdravé, možná by uskočila. Takhle neměla šanci. Svezla se na podlahu a uslyšela jen tiché a zděšené: „Jejda.“ Pak se k ní dolů natáhly slabé ručky, aby jí pomohly se postavit. „Moc mě to mrzí.“

„To nic, madam,“ řekla Laura a zkusila se ochotným rukám vysmeknout. Do lýtky jí vystřelovala bolest.

Cizí paní překvapivě ustoupila. „Jenom to zhoršuju, že? To se mi stává pořád.“

Ten ironický projev lítosti byl odzbrojující.

„Vlastně ano,“ odpověděla Laura upřímně. Protáhla si kotník, poklekla a zdvihla jednu ruku. „Tak jo. Vytáhnete mě?“

A už stála na nohou. Ocitla se před pěkně oblečenou, staromódní ženou, která byla o půl hlavy menší, možná o deset let starší a velice okouzlující. Lícni kosti a vyšpulené rty rámoval výstřední účes barvy kočičího zlata. Oblečená byla celá v černém.

Laura se narovнала. „Děkuju vám, madam. Je to skutečně měkký koberec. Jsem ráda, že jsem měla příležitost poznat to na vlastní kůži.“

„Ale neděkujte mi,“ odvětila žena. „Určitě jste v pořádku? Když jsem slyšela kroky, prostě... byla jsem tam a slečna Parkeyová... jako by skutečně mluvila s oním světem a pak jsem zaslechla vaše kroky, takže jsem musela vyběhnout a podívat se... Jsem vážně nešika, moc mě to mrzí. Prostě... myslela jsem, že to může být Jimmy.“

„Jimmy?“

„Můj syn. James. Je nezvěstný, nebo spíš... o něm nemám žádné zprávy. Byl v bitvě poblíž místa, co se jmenuje... nevím, nedokážu to ani vyslovit. Něco jako... Pasš? Pas?“

„Passchendaele,“ napověděla jí Laura trochu nevýrazným hlasem. Se zraněním se vrátila domů právě uprostřed této neblahé ofenzívy. Myslet na Freddieho odmítala.

Cizí paní pořád mluvila. „Ano, samozřejmě... tahle cizí slova, víte... doufala jsem, že... že je... že mi sestry Parkeyovy řeknou, kde teď je. Protože je nezvěstný. Jmenuju se Penelope Shawová.“

„Laura Ivenová, těší mě.“

Paní Shawová se usmála a ten rozpustilý výraz jí svařtil nos, ale ustaraných očí se ani nedotkl. „Teta mi odjakživa říkala slon v porcelánu. Jsem vážně... obvykle se dívám, kam jdu, ale... nemluvím moc? Stává se mi to, když jsem nervózní a...“

Ze salonu se jako tři ptáci na větvi vynořily tři hlavy. Zavalitá Lukrécie Parkeyová, mateřská Klotylda Parkeyová a pomstychtivá Agáta Parkeyová. Ta byla nevidomá. Rozhlížela se mléčnými očima s šedým zákalem na obě strany chodby, ale neviděla nic.

„Žádný duch tu není, slečno Parkeyová,“ řekla jí Laura. „Jenom vaše nepolapitelná podnájemnice. Dobrý večer všem.“

„To je Laura,“ oznámila Agáta celkem zbytečně. „Tu bych si s nikým nespletla.“

Klotylda vypadala vážně. „Poslali vás duchové, drahá.“

„Opravdu, slečno Parkeyová?“

„Jste médium,“ dodala Lukrécie. „Pojďte dál, drahá, pojdte. Vezmeme se za ruce a budeme s nimi rozmlouvat.“

To měla za to, že utekla z kuchyně. Nejdřív ji srazí a pak ji odtáhnou na seanci. A přece... paní Shawová se rozzářila novou nadějí, a na Lauru stejně čekala jen ta skličující bedna.

Následovala tedy paní Shawovou a slečny Parkeyovy do zšeřelého salonu. Petrolejové lampy byly stažené – sestrám Parkeyovým se elektrické světlo protivilo – a dovnitř pronikaly jen poslední paprsky soumraku. Oheň v krbu také sotva žhnul.

„Pojďte, Lauro,“ vyzvala ji Agáta. „Rychle, dokud jsou duchové s námi. Je příznivá a příhodná hodina.“

Paní Shawová se zachvěla a Laura, zvyklá utěšovat lidi, jí okamžitě věnovala uklidňující pohled.

Na zeleném ubrusu ležela dřevěná spiritistická tabulka. Agáta nelenila a posunula malou destičku ve tvaru srdce na písmeno *H*. Laura na destičku položila prsty. Raději by seděla dole v kuchyni u večeře.

„Pojďte, drahá,“ řekla Agáta Parkeyová. „Začněme.“

Paní Shawová při pohledu na Lauřiny ruce zalapala po dechu – klouby na prstech byly oteklé a ztuhlé zjizvenou tkání, v dlaních otisknuté červeno-bílé mřížky. „Ach, drahoušku, co se vám stalo?“

Flandry.

„Potřásla jsem si rukou s takovým pěkným džentlmenem v cylindru,“ odpověděla Laura. „Chyba. Později mi řekli, že to byl sám lord Belzebub. V zahraničí potkáte opravdu nejružnější lidi.“

Paní Shawová však Lauřině odpovědi nevěnovala pozornost; zjevně si v duchu dávala dohromady její kulhání, ruce, uniformu a vrásky, které jí kolem úst vyryl stres. Každou chvíli se začne vyptávat. Jako by Laura, která ošetřovala raněné ve válečné zóně, měla k duchovi Jimmyho Shawa nejbliž ze všech přítomných.

Denní světlo už zcela pohaslo a místnost zaplnily temné stíny.

Laura podrážděně zavrtěla hlavou.

Paní Shawová se kousla do růžového rtu a mlčela.

„Nebojte se,“ řekla Agáta všem v místnosti. „Zesnulí nás milují. Chtějí být v naší blízkosti.“

Paní Shawová pohlédla na destičku.

„Teď,“ spustila Agáta. „Upneme svou mysl na ducha, kterého chceme vyvolat, a zavřeme oči.“ Chvějící se plamínek v plynové lampě jim barvil ruce dozlatova. Agáta upírala slepé

oči na tabulku. „Hledáme někoho, kdo se za života jmenoval James Shaw a byl synem Penelope Shawové.“

Odpovědí jí bylo ticho.

Agáta zvedla hlavu a se zavřenýma očima oslovila tmu: „Jamesi? Jamesi Shawe? Promluvíš k nám?“

Zavržala podlaha. Nad domem se rozhostilo ticho a destička se téměř nepostřehnutelně přisunula k odpovědi ANO. Zdánlivě s ní nikdo nepohnul, ale to Lauru nepřekvapilo. Sestry Parkeyovy byly profesionálky.

Paní Shawová zesinala.

„Kdo je tu?“ Agáta zírala zakalenýma očima do prázdna.

J I M

„Jimmy?“ zvolala paní Shawová. „Jimmy! Kde jsi? Ty jsi... odešel jsi z tohoto světa, miláčku?“ Roztřásla se. Laura to cítila i na protější straně stolu.

Destička se posunula ještě blíže ke slovu ANO. Pak pokračovala: *S L Y Š T*

Paní Shawová upírala pohled na pohybuující se šipku.

„Slyšte,“ vydechla Lukrécie. „Ale co máme slyšet?“

Svět za okny ani nedutal.

P O Z O, pokračovala destička.

„Pozor?“ zopakovala břitce Klotylda.

Paní Shawová řekla: „Jimmy, drahoušku, jsi v pořádku?“

P Z R K O U Z Z R C D, dodala destička. *O N*.

To znělo divně i sestrám Parkeyovým. Zrcadlo? Útržky vzpomínek na Freddieho, jak recitoval Tennysonovy verše, zatímco ona pečlivě studovala učebnici anatomie, Lauře nabídlý nejasnou asociaci s *Paní ze Shalottu*: „... a řinkly třísky zrcadlo; já kletbě své jsem propadla, dí paní...“

Paní Shawová teď zoufale šátrala ve vzduchu. „Jimmy, jsi to doopravdy ty?“

M R T V, řekla spiritistická tabulka. *A L E N A Ž I V*

Paní Shawová nepromluvila.

„Kdo je naživu?“ vyptávala se Klotylda Parkeyová.

F R E D, odpověděla destička. *F R E D I F R E D F R N A J*
N A J D N A J D I

Ale jestli ukázala ještě něco, Laura už to neviděla, protože zničehonic vstala, prudce přitom odsunula židli, otočila se a utekla z pokoje.

3.

DEN HNĚVU

Jindy by to Laura z úcty k zaměstnavatelkám snášela mlčky, ne-li v dobré náladě. A potom by šla paní Shawovou utěšit. Jenže ta bedna ji vyvedla z míry. Jak moc, jí došlo, až když se v chodbě přistihla, že se celá chvěje.

Jestli na ni někdo ze salonu volal, neslyšela to, nebo se nechtěla otočit.

Ve válce se jako ošetřovatelka naučila bránit citům ostrým jazykem, ale na truchlící paní Shawovou ani na ty staré pošetilé intrikánky, které kvůli ní uvolnily skříň na prádlo a daly jí střechu nad hlavou, útočit nechtěla.

Když sešla do kuchyně, byla pořád trochu otřesená a vůbec si nevšimla, že je tam něco cítit.

Slabě. Trochu po zemině, trochu po síře a trochu jako hniloba. Podobný těžký zápach se linul z uniforem mužů, kteří vylezli ze zákopů. Laura doufala, že ho už nikdy neucítí.

V kuchyni to bylo silnější. Bedna u krbu, z níž se zápach linul, přitahovala Lauřin pohled jako číhající štír. To určitě způsobilo teplo z krbu... Nezapomněla dýchat? Měla pocit, že ano. Horečně hledala páčidlo, a když ho našla, zasunula ho pod víko.

V bedně byl ztuhlý, něčím potřísněný kabát.

Naposledy Freddieho viděla... nebylo to v červenci? V srpnu. Měl volno a přijel ji navštívit. Zašli do kavárny v Poperinghe, kde snědl spoustu vajec, hromadu mastných hranolků a vypil až moc jejich laciného bílého vína. Byl v pořádku. Hubený, jenže hubení byli všichni, s nepřítomným pohledem. I ten měli všichni. Usmál se na ni, a přestože mu chybělo pár zubů, jeho pihatá tvář pořád připomínala kropenaté vejce. Její statečný bráška. Bylo to krvavé, ale úspěšné léto. Spojenci u Mesenu zatlačili Němce zpět. Jenže na podzim se ofenzíva zastavila.

„Přes zimu se o nic nepokusí,“ řekla tehdy bratrovi Laura a zhluboka se napila z druhé láhve vína. „Myslím o útok. Počkají do jara. Necítíš ve vzduchu déšť? Včera bylo pozdě.“ Máchla sklenkou směrem k obloze. „Tak pojď, dešti.“ Nalila si sklenici, ale vína už zbylo sotva do její poloviny. Freddie nesouhlasně přihlížel. „Kuš,“ usmála se. „Koupím nám ještě jednu.“

Podle Belgičanů měly deště toho roku přijít brzy. A jakmile se rozpršelo, rozměklá půda připomínala polévku. V té armády neútočily. Proto přežili léto, napadlo ovíněnou Lauru. Přežijí i válku. Určitě.

Freddie neodpověděl. Něco skicoval a na bradě se mu leskla troška mastnoty od oběda. Když papír otočil, uviděla svou tvář načrtnutou ostrými černými tahy. Perfektně vystihl sklon jejích očí i čelist, stejně jako známky vyčerpání, naznačený ruměnec od vína, vyčerpanost i veselí, skrytý, neochabující strach. Měl zatraceně velký dar zachytit přesně to, co viděl. Ten portrét byl horší než zrcadlo.

Nic neřekla, ale na jazyku měla další novinku. Odveleli ji do Brandhoeu, na západ od Yper, do jednoho polního obvažiště za frontou. Zatím si to nechala pro sebe. Slunce hřálo, měla plný žaludek a kdesi hrál někdo na harmoniku. Měli před sebou celé odpoledne. Čím déle se válka táhla, tím méně

lidé mysleli na zítřek. Laura si chtěla užít přítomnost. Může mu to napsat v dopise.

„Měli by toho radši nechat,“ řekla a nalila jim další víno. „Když prší.“

„Nechají,“ odpověděl. Potom k její úlevě zavřel skicák a zakřenil se na ni. „Co kdybychom si teď zapálili a dali si ten oběd ještě jednou?“

Vždyť mi neposlali telegram, pomyslela si Laura. Pokud voják zemřel, vždycky posílali telegram. Jenže pokud ho poslali, jak by ji mohl dostihnout? Z její poslední známé adresy je teď hromada popela. Armáda navíc povolala všechny, co mohla, aby ze zřícených domů vyhrabávali mrtvá těla, ne aby se štrachali s telegramy. A kdo by jim to mohl mít za zlé? Halifax je obyčejné město. Jsou tu obyčejní lidé. Nikdo z nich nečekal, že přijde válka a záludně jim sem pošle loď plnou výbušnin.

Laura se obrnila, nadechla se a kabát vytáhla. Odlupovalo se z něj bahno. Látka tou špínou ztmavla. Armáda sice posílala osobní věci vojáků domů, ale rozhodně neměla čas je předtím vyprat. Necítila zápach rány na břicho a nebylo tam dost krve, aby věděla, že zemřel rychle. Snažila se nevybavit si seznam všech způsobů pomalé smrti. Když kabát odložila, měla tmavé konečky prstů. Mechanicky se podívala na zbývající drobnosti. Moc jich nebylo. Náhradní knoflíky, plechovka pastilek, píšťalka, kapesní Bible. Sada podomácku vyrobených hracích karet v krabičce od nábojnic.

Jeho psí známky.

Vojín Wilfred Charles Iven
23. halifaxská pěchota

Sevřela ten plíšek v ruce a svět kolem se zamlžil. Začal se zmenšovat. Otevřela dlaň a uvědomila si, že má do krve rozkousaný ret. Moment, proč si myslela, že je to jen jedna část? Viděla obě psí známky. Obě. Příbuzným se ale posílala jen jedna, druhá zůstávala u těla kvůli identifikaci. Proč jí tedy poslali obě? Těžko říct. Válečný zmatek? Zastrčila je do kapsy sukně.

Bezmyšlenkovitě vzala do ruky Bibli a otevřela ji na náhodné stránce. Zjevení Janovo. ... *neboť sestoupil k vám ďábel, plný zlosti, protože ví, jak málo času mu zbývá.* Měla pocit, že se jí v ústech a na jazyku sbírá zápach bahna.

Chvilí tam klečela a jen přemáhala zdrcující nevolnost. Potom znovu prohmatala tuhý vlněný kabát a objevila cosi všitého do podšívky, kam si muži často schovávali polní obvazy. Když to pevně chytila, vytáhla z kapsy nůžky a přestříhla šev.

Ke svému překvapení našla pohlednici. Vybledlý a hodně zmačkaný obrázek jakéhosi horského hradu, potřísněný hnědými skvrnami a zjevně aspoň jednou namočený. Obrátila ho. Na zadní straně byl natištěný nápis *Bayern*. Proč by měl Freddie pohlednici z Německa? Trofej od mrtvého vojáka nebo z dobytého zákopu? Jenže Freddieho suvenýry nikdy nezajímaly, ne tak jako některé ostatní vojáky. Podívala se zblízka. Na zadní straně stálo něco tenkou tužkou, anglicky, rukopisem, který neznala. *Když to půjde, přivedu ho zpátky. Když ne a válka skončí, musíte se zeptat...*

Zbytek zakrývala skvrna a Laura to nedokázala přečíst, ať se snažila sebevíc. Nakonec pohlednici zastrčila do kapsy k psím známkám. Co dál? Jeho skicák! Kde je jeho skicák? Znovu prohrabala obsah bedny. Nebyl tam. Všechny ty kresby, to nejopravdovější měřítko jeho duše, zrcadlo, které nastavoval světu. Nebyly tam.

On tu není.

Všichni odešli...

Nevěděla, co dělat. Neplakala. Necítila nic než prázdnotu a zmatek. Tak ji o něco později našla Penelope Shawová: klečela strnule nad zakrvácenou košilí, Biblí a hromádkou zbytečností.

Paní Shawová se zarazila ve dveřích. „Jejda,“ zašeptala. „Omlouvám se. Neuvědomila jsem si to. Jste... jste v pořádku? Samozřejmě že nejste, ale... slečno Ivenová?“

„Jsem v pořádku,“ odpověděla Laura.

Zavládlo ticho. Potom jí paní Shawová položila na ramię ruku lehkou jako ptáček. „Je mi to líto.“

Laura jí ruku pohladila zjizvenými prsty. Ani jedna už nic neřekla.

Venku začalo sněžit.

4.

BEZEDNÁ JÁMA

HŘEBEN PASSCHENDAELE, FLANDRY, BELGIE

LISTOPAD 1917

Nic neviděl.

A od dopadu granátu ani nic neslyšel. Ještě mu zvonilo v uších. Napadlo ho, že už si pro něj přišla zubatá.

Snažil se na to nemyslet, jenže už bylo pozdě. Už ho to napadlo. Zatoulaly se mu myšlenky. Měl pocit, že se na sebe dívá zdálky. Stál u dveří od bunkru a házel... Ne, nevěděl jistě, co se stalo. Vybavil se mu rachot kulometu, déšť a kulky pleskající do bláta.

Vzpomněl si, že utíkal jako zvíře, kolem byla mrtvá těla, šedé uniformy, burácely výbuchy. Vzpomněl si na Dickinsona s krvavou pěnou na rtech. Ne... nebylo to předtím?

Ted' byl sám a možná mrtvý. Pohřbený ve tmě. Mrtví a pohřbení, není to nějaké rčení? Ten granát musel rozbořit bunkr. Nebo ho opravdu rovnou zabil?

Byl v pasti.

Uklidnil se. Umírat mu nevadilo. Ani být mrtvý.

Byl tedy mrtvý? Bolela ho žebra a lebka, vnímal bolest v celém těle, nebylo před ní úniku. Pak procitly i další smysly.

Cítil pach stojaté vody, krve a korditu. Cítil vlastní nechutný pot. Slyšel dýchání. Každý nádech ho bolel, snažil se dýchat méně, jenže ten zvuk neustával.

Ne, to nedýchal on. To byl někdo jiný.

Napřímil se a do ztuhlé páteře mu vystřelila bolest. Ujistil se, že má otevřené oči, ale nic se nezměnilo. Byla tam naprostá tma.

„Kdo je tu?“ zeptal se váhavě. „Kdo je tady?“

Žádná odpověď. Jen zvířecky hlasité dýchání prozrazovalo, že není sám.

Napadlo ho, že tohle je možná peklo a ten bezejmenný čeká, aby ho spolkl. Jenže když se dýchání náhle zadrhlo, nevěděl, co je horší. Být sežraný nějakým netvorem, nebo zůstat navždy sám ve tmě?

„Haló?“ zavolal. Když se mu trochu vyčistila hlava, začal uvažovat, jestli je to někdo od nich, nebo Němec. Kdyby to byl Němec, můžou se zabít navzájem. V podzemí, jako krysy. Lepší než čekat na smrt. Nebo... nemá u sebe ještě nějaký granát? Někde? Zašátral. Už ne. Neměl nic než promáčené šaty a obsah kapes. Při útěku do bunkru shodil ze zad batoh, to bylo poslední, co si jasně pamatoval. Předtím měl i pušku, ale ta už byla dávno pryč, ztratil ji v tom zmatku.

„Jste raněný?“ zeptal se a okamžitě mu došlo, že Němec mu nebude rozumět. Tak proč se vůbec obtěžoval?

„Ne,“ ozval se ze tmy hluboký hlas. Anglicky. Odmlčel se a pak dodal: „Mrtvý.“

Přízvuk, ale slabý. Jen u tvrdších souhlásek. Tedy přece jenom Němec?

Nebyl to vtip? Usoudil, že ano. Vojáci žertovali o horších věcech než o smrti.

„Já mrtvý nejsem, na to se cítím zatraceně nepohodlně,“ odvětil.

Žádná odpověď, jenom nepatrná změna v dýchání, výdech místo nádechu. Smích?

„Vzduch dojde... asi už brzo,“ řekl neznámý a zakašlal.
„Myslíš... myslíš si, že nás vyhrabou?“

„Ne.“

Po hřebeni Passchendaele se pod oblohou, ze které přšela voda s výbušninami, škrábal kanadský expediční sbor. Prohledávat bunkry v okolí by teď pro jeho příslušníky byla sebevražda a jsou jednodušší způsoby, jak se zabít. Ne, on i ten skopčák jsou pro ně už mrtví. Co na tom, že ještě dýchají.

Neměl by se víc bát? Mrzí mě to, Lauro, napadlo ho. Mrzelo ho to, jistě, ale mrzelo ho to dost?

„Možná už jsme v pekle,“ řekl napůl v žertu. V pekle nezáleží na tom, jestli je člověk Kanadčan nebo Němec. Na válku se tak mohl dívat z jiné perspektivy. Cesty ďábla jsou nevyzpytatelné. „Nejste zraněný?“

Ticho.

„Záleží na tom?“

„Asi ne.“

Ticho.

„Já jsem Wilfred Iven.“

Zase ticho.

Napadlo ho, že skopčák neodpoví.

„Hans Winter.“

Jenom jméno, bez hodnoty. No, ani on tu svoji neuvedl. Takže přece Němec. Neměl by se ho bát? Na druhou stranu, mrtví nemají nepřátele.

Freddie se dotkl vlastní tváře a nahmatal si vlasy připláclé mokrou hlinou, bez přilby. Bolely ho nehty; nejspíš si je strhl, když v prvních okamžicích křečovitě hrabal kolem sebe.

S čím dál většími obavami se pokusil znovu promluvit, ale nedokázal přijít na to, co by měl říct. Podříznu ti hrdlo, když ho ty podřízneš mně? Jenže tam nemohl jen tiše ležet, ne když v něm sílil strach a popichoval ho.

Němec také mlčel. Byl tam vůbec?

„Wintere...“

Ticho.

Freddie se mohl jen poslepu natáhnout dopředu. Nahmatal rameno, vrstva bláta překrývala promočenou vlnu kabátu.

„Wintere,“ zkusil to znovu, ale jeho zápěstí náhle pevně sevřela ruka, studená jak had, zkroutila mu paži a zmítala jí sem a tam. Nakonec ho strhla k zemi tak prudce, že zabořil obličej do rozměklé hlíny a začal se dusit.

„Co to děláš?“ dožadoval se Němec odpovědi. Freddie se pokusil odtáhnout, avšak jeho protivník měl ohromnou sílu. „Odpověz!“

„Nejsem... nechtěl jsem...“

Ruce ho rázem pustily a Freddie v nastalém tichu uslyšel, jak se druhý muž odsunul. Posadil se a vyplivl mazlavé bahno. Kdyby přece jen měli bojovat na život a na smrt, moc dlouho by to netrvalo. Přemýšlel, co říct.

„Prostě... bylo divný mluvit... s ničím. Ve tmě.“

„To ano,“ souhlasil Němec a zastavil se.

Oba mlčeli.

Freddie chtěl vědět, jak Winter vypadá. Bylo zvláštní myslet na to, že zemře vedle někoho, jehož tvář nikdy nespátřil. Ale pořád lepší než umírat sám. Otočil se tak, že ležel zády ke stejným neviditelným sutinám jako on, dost blízko na to, aby ho slyšel dýchat. Možná měl Němec z ticha stejný strach, protože už se nepohnul.

Freddie zavřel oči a nechal své myšlenky bloudit.

Winter už nepromluvil.

5.

HLAS SEDMÉHO ANDĚLA

HALIFAX, NOVÉ SKOTSKO, KANADSKÉ NÁMOŘNÍ PROVINCE

LEDEN-ÚNOR 1918

Když byla Laura malá, máma jí vyprávěla o armagedonu. Tvrdila, že apokalypsa už se blíží, a líčila jí tu podívanou, která prý nastane ještě letos, nejpozději příští rok. Čtyři jezdci, šelma z moře, poražený a padající ďábel. Oheň z nebes, polnice a trůny, neomylný Boží soud. Odměny pro ty dobré a tresty pro nespravedlivé. Lauře se o tom častokrát zdálo – o strašlivých andělech a velkém drakovi – a vždycky pak snědla hrachovou kaši a pomohla s mytím nádobí, aby Bůh viděl, jak je ctnostná.

A mělas pravdu, mami, pomyslela si teď. Přece jenom nás to dohnalo. Válka, mor, hladomor, smrt, obloha v plamenech, černé slunce. Nejsi ráda, žes měla pravdu? Nemohla jsi to změnit, nedalo se tomu zabránit, ale aspoň jsi věděla, že to přijde. Konec světa. Uklidňovalo tě to?

Jindy Laura kvůli mámě zuřila. Podívaná? Spravedlnost? Pěkný vtíp. Apokalypsa je požár v přístavu, bedna doručená v chladném dni. Není to jedna velká tragédie, ale deset milionů malých a každý čelí té své.

Druhý den poté, co otevřela tu bednu, měla Laura čtrnácti-hodinovou směnu v nemocnici, ale ani práce jí nezabránila v neustálém přemýšlení.

„Slečno Ivenová,“ oslovil ji jednou ošetřující lékař, aby ji vrátil do přítomnosti, ale ona zavrtěla hlavou a dál si hleděla svého.

Večer napsala Červenému kříži a veliteli svého bratra, aby jí o něm poslali zprávu, jakoukoli zprávu. Seděla při tom u svého stolku a vedle papíru měla druhou sklenku ginu. Nemusela přemýšlet, jak dopis formulovat. Podobných četla už stovky. *Jak zemřel? Kde zemřel?* Zapečetila obálku a s pohledem upřeným z okna dopila gin.

Odpověď od Červeného kříže byla zvláštní: *Vojín Wilfred Iven je nezvěstný; pravděpodobně padl během dobývání hřebene Passchendaele. Další informace obdržíte později.*

Laura zmačkala dopis v dlani. Pak ho rukou uhladila a zamračila se. Nezvěstný. To mohlo znamenat, že byl zajat, ale obvykle se tím říkalo, že byl voják poslán na onen svět. Nezvěstný byl táta, který byl příliš blízko u lodě *Mont Blanc* v okamžiku, kdy vybuchla.

Technicky vzato byl nezvěstný také Jimmy Shaw, který zmizel na hřebeni Passchendaele.

Jenže pokud je Freddie nezvěstný na onom světě, nemohla by přece mít jeho šaty, ne? Ani jeho psí známky. Jeho Bibli. Neochotně si vzpomněla na seanci u Parkeyových. *ALE NAŽIV...*

Všechny tři sestry Parkeyovy byly rozkošné podvodnice.

Po odeslání několika dalších dopisů jí začaly přicházet první odpovědi a pak náhle přišlo psaní od vrchní sestry z jedné polní nemocnice. Laura se s Kate Whiteovou znala, sloužily spolu v Brandhoeku, ukrývaly se při každém poplachu, dávaly pozor na letící granáty, a když se zranění chlapci plazili schovat pod postel, snažily se, aby si nenatrhlí stehy. Nečekala však, že na její zoufalé dopisy odpoví zrovna ona.

Na ten list papíru si musela posvítit vším, co jí přišlo pod ruku, aby ty slabé tahy obyčejnou tužkou, navíc umazané blátem a deštěm, vůbec rozluštila. Kate svoje věty formulovala opatrně a trochu zvláštně:

Jsem moc ráda, že jsi naživu, Lauro, a že ses ozvala. Když se k nám dostaly zprávy z Halifaxu, obávali jsme se nejhoršího. Snad se nevzdáváš naděje. Jeden pacient mi řekl, že před třemi lety viděl, jak na něj mrtvý kapitán zírá oknem. Možné je koneckonců všechno. Nevzdávej se naděje, moje milá.

Laura si to přečetla dvakrát, než se narovnala. Sestry psaly pozůstalým takové laskavé výmysly neustále, ale jí by to Kate neudělala. Jistě, všechny dopisy musely projít kontrolou vojenského cenzora, a možná proto se snažila sdělit jí něco v náznacích. Jenže Laura si neuměla představit, co by to mohlo být. Upřímně řečeno, neznala člověka s menší fantazií než Kate. Přistihla se, že přemýšlí o té divné pohlednici, pečlivě všíte do Freddieho kabátu. *Když to půjde, přivedu ho zpátky.*

Laura už napsala všem, které znala – všem na frontě. *Není tam? Nezemřel v tomhle špitálu? Nebo v tamtom? Kde? Jak? Nevíte, kde ho pohřbili?*

Odpověděli jí, samozřejmě. Vyhýbavá, neurčitá vyjádření nebo rovnou kondolence. Jenže to ji neuspokojilo.

Další týden přišel vzkaz od paní Penelope Shawové, jež potkala Lauru na seanci u sester Parkeyových. Na papíře se vyjadřovala bezchybným, zdobným rukopisem a mnohem stručněji než osobně:

Obávám se, že to vyzní necitlivě a pošetile, když zrovna truchlíte a když jste podle Parkeyových tak velmi zaměstnána v nemocnici. Ale máte-li chuť, mohla byste přijít na čaj? Můžu slíbit cukr, ovesné koláčky i sendviče, nedostatkem netrpím. Mám teď u sebe spolubydlící, dávnou přítelkyni, se kterou bych Vás chtěla seznámit. Byla v zahraničí stejně jako Vy.

Laura chvíli váhala, nakonec však usoudila, že všechno bude lepší než to, co dělá teď. Dny trávil nikdy nekončící prací a večery tajným popíjením. Koneckonců paní Shawová byla toho večera docela milá.

Došla ke stolu a naškrábala odpověď: *Děkuji za pozvání, moc ráda se u Vás zastavím...*

6.

MÉ KRÁLOVSTVÍ SE ZATMĚLO

HŘEBEN PASSCHENDAELE, FLANDRY, BELGIE

LISTOPAD 1917

Freddie nevěděl, kolik času uplynulo.

Někdy slyšel, jak Winter ve tmě dýchá s ním, a věděl, že se opírá o tutéž mazlavou stěnu. Ani jeden z nich nepromluvil. Freddieho nenapadlo, co říct. Pořád čekal, až mu dojde vzduch, jenže to se nestalo.

Za jak dlouho zemře? Počáteční otupělost, která ho v prvních chvílích ochránila před šokem, pominula a její místo zaujaly panické myšlenky. Mrzl. Prohmatal si kapsy, aby zaměstnal roztřesené ruce. Našel plechovku. Nasolené hovězí, pomyslel si. A také balíček sušenek. Aspoň něco. Žádná láhev s vodou.

„Nechcete něco sníst?“ zeptal se Wintera. Sám hlad neměl, svíral se mu žaludek. Jenže musel něco udělat. Cokoli, jenom ne ležet a čekat.

Němec vylekaně zadržel dech. „Ne,“ řekl a po chvíli ticha zdvořile dodal: „Ne, děkuju.“

„Já... já taky ne,“ odpověděl Freddie, ale když se nad tím zamyslel, možná hlad měl. Ještě nesměl zemřít. Na místě, kde

seděli, bylo vlhko. Nasáklou zemí tam začínal pronikat déšť. Nedá se to pít? Ne. Všude samá voda a ani kapka...

Možná se utopí. Utopí se, přestože už jsou pohřbeni. V bunkru. Ve Flandrech.

„Já jsem z Halifaxu,“ řekl Freddie ve snaze zahnat ti-cho. Proč je nemohli prostě zabít? Měl pocit, že slyší, jak se k němu Winter otočil, a tak dál plácal páte přes deváté. „To je v Novém Skotsku. Britský Kanaďan do morku kostí, i když máma pochází z francouzského Montrealu. Táta pracoval na vlečném člunu v Narrows. Mám i sestru, tady ve Flandrech. Je ošetrovatelka, skutečná zdravotní sestra. Laura. Nepatří k těm, co se to učily a trénovaly na nás chudácích. Je dokonce důstojnice.“ Náznak hrdosti. „Královský kanadský ošetrovatelský sbor dal všem sestrám frčky. Teď je kapitánka, víte? Nebo něco takového. Ta by si vás podala, hned jak by vás viděla. Nejchytřejší a nejhezčí sestra na světě.“

Winter neodpověděl.

Freddie se proklínal za svou sílící paniku. Proč nemůžeš zemřít potichu jako chlap, Ivane? „Odkud jste, pane? Ehm... Herr Winter?“

Žádná odpověď. Z kaluže bláta stoupal silný zápach. Freddie upustil plechovku s hovézím, zaklel a začal po ní šmátrat. Rukou nahmatat promočenou látku. Chvilí trvalo, než mu došlo, čeho se dotýká. Trhl sebou. Na ruce mrtvých mužů si už samozřejmě párkrát sáhl. Jednou musel uklidit následky přímého zásahu dělostřelecké pozice. A kdesi u Vimy byl zákop, v němž ležel nějaký chudák, byl zahrabaný v obranném náspu a ruku měl vystrčenou ven. Jak chlapi postupovali linií, všichni mu jí potřásali pro štěstí – tedy dokud nezačala být vidět kost.

Jenže teď to bylo jiné. Na povrchu i v zákopech má člověk jistotu, že mezi ním a modrošedými prsty trčícími z příkopů je zásadní rozdíl. Možná že *tamten* je pohřbený v náspu nebo roztrhaný na kusy, ale *ty* se po válce vrátíš domů a vyděláš

hromadu peněz malováním bouřlivých krajinek, nebo aspoň dost na to, abys vydal ty svoje průměrné básně.

Jenže tady...

Freddieho svět se náhle zúžil na vědomí, že za den či možná už za hodinu sklouzne do bahna i on a bude se tam vznášet s ostatními. Nezvěstný, považovaný za mrtvého, dokud se Laura za pět, deset let nevzdá naděje. A on bude celou tu dobu tady dole ve tmě...

Přeskočilo mu v hlavě a začal vyděšeně, zvířecky křičet. Neuvedomil si to, dokud se Němec překvapivě přesně neotočil, nechtyl ho za rameno a nevrazil mu facku.

Freddie zvrátil hlavu dozadu. Cítil chuť krve a silný stisk nepolevoval. Nakonec ale Winter svou ruku stáhl a bylo slyšet, jak mu s žuchnutím klesla zpátky k boku.

„Děkuju,“ řekl po chvíli Freddie.

„Ta plechovka spadla tobě?“

„No... ano,“ odpověděl Freddie. „A teď ji nemůžu najít.“

„Děti v Mnichově jedí tuřínové placky a ty zahodíš maso?“

Freddie chvíli nechápal. „Jestli to sním, nebo ne, přece dětem v Mnichově nepomůže... Moment! Vy jste odtamtud?“

Chvíle ticha.

„Jsem z hor. A plýtvat jídlem se nemá.“

Bylo sice fyzicky nemožné cítit, že se někdo mračí, ale Freddie to vnímal.

Šmátrat v tom sajraju bylo nad jeho síly. „Najděte si ji, jestli chcete.“

„Nechci,“ přiznal Winter. Ani se nepohnul. Vlastně se vůbec moc nehýbal, kromě tohoto okamžiku, kdy chtěl probrat Freddieho. Nedýchal klidně, sípal a chroptěl.

„Vy jste raněn?“ zeptal se Freddie.

Ticho.

„Ano, ale ne moc těžce.“

Možná chtěl říct *ne smrtelně*. Nebo aspoň *ne dost na to, abych zemřel rychle*.

„Bolelo vás to,“ prohodil Freddie. „Bolelo vás, když jste mě praštil.“

„Nechci zůstat naživu s pomatencem.“

„Co kdybych vás v tu chvíli zabil? Co kdybych se moc vyděsil a zabil vás?“

Vylekalo ho zafunění. Winterův polohlasný smích. „Klidně mě zabij, jestli tu chceš zůstat sám s mojí mrtvolou.“

„Kde jste zraněný?“ zeptal se Freddie a doufal, že ten chlap neumírá. Ale co když ano? Co když zemře? Být to kdekoli jinde, nezáleželo by na tom, jak rychle by se jeden druhého pokusil zabít. Freddie věděl, že by z toho zešílel, kdyby vedle něj Winter zemřel. Nezbylo by mu dost zdravého rozumu ani na to, aby se zabil. A kdyby ho snad nějaká zázračná Boží ruka na poslední chvíli osvobodila, stejně už by na ten bunkr nikdy nepřestal myslet.

„Neumírejte,“ zašeptal.

Zaslechl škrábání. Winter se pohnul. Snad mu rozuměl.

„Můžu vám tu ránu obvázat,“ řekl Freddie. „Když mi řeknete kde.“

Zaváhání.

„Na levém nadloktí.“

Freddie uměl obvazovat zranění. Laura mu zkazila nemálo drahocenných hodin dovolené tím, že ho to učila tak dlouho, dokud ránu nedokázal účinně ošetřit, vydezinfikovat a obvázat. Neohrabaně se doplazil k Winterovi a nahmatal jeho paži. Přesněji řečeno promočený rukáv kabátu – mohl být od vody stejně jako od krve – a pod ním hubenou ztuhlou paži. Poslepu rozřízl vlnu, aby se dostal ke šrámu, a pak zašátral v kapse po obvazu. Jeden by u sebe měl mít, tak jako všichni vojáci, už napuštěný jódem.

Prohmatal ránu. Muselo to bolet, ale Winter ani nemukl. Neuměle ji ovázal. Aspoň teď přestane krváčet.

„Měl jste něco říct,“ prohodil vyčítavě a bodlo ho u srdce, když ve svém hlase postřehl sestřin tón. Utáhl gázu. „Nejspíš

jste krvácel celou dobu.“ Jak dlouho? Kristepane, proč jsme pořád naživu?

„Možná.“ Winter měl pořád upjatý hlas, i když už nebyl tak klidný jako předtím. „Nechtěl jsem to protahovat.“

Freddie se posadil. „Tak proč jste mi to řekl teď?“

„Jsi mladý. Bylo by kruté, kdybys mě slyšel umírat.“ Byli dost blízko, aby se dobře slyšeli, a Freddie se nechtěl odtáhnout. Winterovo tělo bylo v jeho světě posledním zdrojem tepla.

Vydechl a málem to vyznělo jako smích. „Nejsem zas tak mladý.“

„Ne? Kolik ti je?“

„Jednadvacet. Vy nemůžete být o moc starší.“

„Mně je pětatřicet,“ řekl Winter. Měl hluboký, odměřený hlas. Freddieho napadlo, jestli není – nebyl – důstojník. Neodvažoval se zeptat. Třeba je poddůstojník. Chtěl ho rozpovídat. Cokoli bylo lepší než to ticho těhotné válkou, která duněla tam venku.

„A jste z Mnichova?“

„Měl jsem statek. V horách. Louky. Dobytek.“ Hluboký hlas se ztišil, až ho Freddie sotva slyšel. „Med. Černé borovice, kterými prosvítalo slunce.“

„Halifax tak nevypadá,“ odvětil Freddie. „Ale máme moře. Moře miluju. Když jsem ještě chodil do školy, každý den jsem si ho popsal jiným slovem, podle jeho barvy. Vybral jsem si slovo a pak míchal barvy. Nejdřív to bylo snadné; stříbrná, slézová a temně černá. Kobaltová. Lazuritová. Růžová. Barva holubího peří. Železa. Vybíral jsem si je v kteroukoli dení dobu, víte? Za svítání, večer nebo v poledne. Pak to bylo jednodušší. Jenže nakonec jsem si ta slova začal vymýšlet a žádná barva už je nepřipomínala. Byl jsem zatraceně náročný. Ten seznam mám ještě doma, v krabici pod postelí... moment! Kde jste se naučil anglicky?“

„Dělal jsem vrchního.“

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Hřejivé ruce duchů.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.